

O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK HOLATI VA RIVOJLANISHI

Bayisbayev Javlon Nurlanovich

Yangiyo'l tuman 2 son kasb-hunar maktabi mahsus fan o'qtuvchisi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning bugungi kundagi holati va istiqboli, tadbirkorlikni yanada isloh qilish va barqarorlashtirish haqida so‘z boradi.

KALIT SO‘ZLAR: aholi bandligi, biznes, tadbirkorlik subyektlari, real daromad, YaIM, qishloq xo‘jalik aloqalari, bozor iqtisodiyoti.

KIRISH

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarning bosh maqsadi - kuchli, raqobatbardosh milliy iqtisodiyotni rivojlantirish va shuning hisobidan aholi farovonligini muntazam oshirib borishdir. Shu sababli davlatimiz rahbari zamonaviy bozor mexanizmlari, ulaming samaradorligini ta'minlash va shu asosda mamlakatimizda barqaror bozor iqtisodiyotini shakllantirishning muhim shartiga aylangan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev bu sohalar to'g'risida quyidagi fikrlarini bildirib o'tgandilar: "Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, qaysi davlat faol investitsiya siyosatini yuritgan bo'lsa, o'z iqtisodiyotining barqaror o'sishiga erishgan. Shu sababli ham investitsiya – bu iqtisodiyot drayveri, o'zbekcha aytganda, iqtisodiyotning yuragi, desak, mubolag'a bo'lmaydi. Investitsiya bilan birga turli soha va tarmoqlarga, hududlarga yangi texnologiyalar, ilg'or tajribalar, yuksak malakali mutaxassislar kirib keladi, tadbirkorlik jadal rivojlanadi". Bundan tashqari "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi" da ham tadbirkorlikni rivojlantirish hamda investitsion muhitni takomillashtirish to'g'risida bir qator vazifalar hamda ustuvor yo'nalishlari belgilab olingan.

ASOSIY QISM

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi bandligi va daromadlarini oshirishda muhim omildir. Ushbu soha vakillarini har taraflama qo'llab-quvvatlash maqsadida oxirgi ikki yarim yilda Prezidentning ellikdan ortiq farmon va qarorlari qabul qilindi. Jumladan, tadbirkorlik faoliyatini davlat ro'yxatidan o'tkazish, turli ruxsatnomalar olish va boshqa ko'plab xizmatlar tartib-qoidalari soddalashtirildi. Bu borada qulaylik yaratish uchun Davlat xizmatlari agentligi va uning joylardagi markazlari tashkil etildi. Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil (Biznes-ombudsman) lavozimi joriy qilindi. Barcha hududlarda tadbirkorlar

murojaatlarini qabul qilib, hal etishga ko'maklashadigan Bosh vazir qabulxonalari tashkil etildi. Vazirlar Mahkamasi huzurida Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasi faoliyati yo'lga qo'yilib, unga 200 milliard so'm va 50 million dollar mablag' ajratildi. Shu bilan bir qatorda tijorat banklari tomonidan tadbirkorlarga ajratilayotgan kreditlar hajmi oshdi. Bunday amaliy choralar o'z natijasini bermoqda. Kichik biznes mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotining qariyb 60 foizini, sanoat mahsulotlari hajmining uchdan birini, qishloq xo'jaligi mahsulotining 98 foizini, investitsiyalarning yarmini ta'minlamoqda. Ko'pgina viloyatlarda eksportning 70-90 foizi aynan kichik biznesga to'g'ri keladi. O'zbekiston iqtisodiy islohotlarning bosh maqsadi ochiq tashqi siyosatli, barqaror ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini kuchli demokratik huquqiy davlatni va fuqarolar jamiyatini qurish hisoblanadi. Respublikada bozor qayta o'zgartirishlari qat'iy va izchil amalga oshirilmoqda.

Tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash va biznes muhitini yaxshilash bo'yicha amalga oshirilayotgan tub islohotlar natijasida, Jahon bankining "Biznes yuritish – 2020" hisobotida O'zbekiston 7 pog'onaga ko'tarilib, 69-o'rinni egalladi va dunyoning eng yaxshi 20 ta islohotchi davlati qatoridan joy oldi. Yangi korxonalar ochish qulayligi bo'yicha yurtimiz ilk bor dunyoda sakkizinchi o'ringa ko'tarildi. Bunday imkoniyatlar natijasida joriy yilning o'tgan 10 oyida 91 mingta yoki 2018-yilgiga nisbatan 2 barobar ko'p yangi tadbirkorlik subyekti tashkil etildi. Lekin hali soha rivoji yo'lida qilinadigan ishlar ham ko'pligini ta'kidlash joizdir. Jumladan, "Biznes yuritish – 2020" hisobotida ko'rsatilgan kamchiliklarni bartaraf etish, jumladan, yer ajratish, qurilish va mol-mulkni ro'yxatga olish borasida qulayliklar yaratish kerak. Shu bois ham tadbirkorlarga yerni onlayn auksion orqali berish, mulkni ro'yxatdan o'tkazish bo'yicha idoralararo elektron axborot almashinuvini ta'minlash zarurdir. Xorijiy tajriba asosida, mulkka bo'lgan huquqni davlat ro'yxatidan mustaqil o'tkazishga mas'ul alohida tuzilma tashkil etish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, Kichik biznesning mamlakat iqtisodiyotiga qo'shadigan hissasini oshirilishini, kichik sanoat zonalarining yaratilishi, investitsion muhit va raqobat muhitini yaxshilanishi, kichik biznes bilan davlat-xususiy sherikchiligi doirasida davlat xaridlari hajmini kengaytirilishi, yirik va kichik korxonalar o'rtasida o'zaro manfaatli hamkorlikni mustahkamlanishi, innovatsiya jarayonlariga tadbirkorlik subyektlarini jalb qilish orqali ko'rishimiz mumkin.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va sanoat vazirligi huzuridagi Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" 2019-yil 13-avgustdagi PQ-4417-son qarori.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 17-avgustdagi "Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasini tashkil qilish to'g'risida"gi qarori

3. Ibrohimov, A. A. O'. (2021). KORPORATSIYANI BOSHQARISHDA FIDUTSIAR MAJBURIYATLAR VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.

Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 841-853

